

IZDAJNIK TITO I JUGOSLAVIJA KAO BURŽOASKA PODVALA

20. marta 1948. CK CKP (b) javno je osudio rukovodioce Jugoslavije za odstupanje od marksističke linije. U cilju odvratanja mogućeg prerastanja krizne situacije u početak nuklearnog rata, sovjetskom rukovodstvu je preostalo ne samo da manevriše i odstupa po nekim pitanjima, već i umirivanje i odvratanje svojih novih evropskih saveznika od takvih koraka, koje bi mogle isprovocirati agresivne postupke Zapada. Sam Staljin je lično morao ubeđivati rukovodioce Bugarske od namere da prošire granice na račun Grčke, naročito iz razloga što je Bugarska i dalje važila kao bivša saveznica Hitlera, kao zemlja pobeđena u ratu. Iako je branio odluke rukovodilaca Jugoslavije u zahtevima vezanih za Julijsku Krajinu, istovremeno je pokušao da ih ubedi da se pomire sa činjenicom da Trst ne može postati jugoslovenski, te da će ući u novostvorenu Slobodnu teritoriju Trst. Podržavajući pretenzije Jugoslavije na južni deo provincije Koruška, sovjetska Vlada je usaglašavala te zahteve sa međunarodnom situacijom.

Problem usaglašavanja politike novih sovjetskih saveznika sa opštim zadacima politike SSSR tokom „hladnog rata“, posatala je razlog zaoštavanja, a zatim i prekida odnosa sa Jugoslavijom. Trockista Hruščov, objašnjavao je taj konflikt „hirom Staljina“, njegovom „sumnjičavošću“, „nadmenošću“, „manijom veličine“, itd. Kao dokaz za svojih tvrdnji, Hruščov je pričao bajke, kako je, eto, Staljin izjavljivao „Maknuću malim prstom, i Tita više neće biti“. Slične tvrdnje i objašnjenja tog konflikta iznosili su i jugoslovenski lideri. Pričajući o uzrocima sukoba, Milovan Đilas je u svojoj knjizi Razgovori sa Staljinom tvrdio da se Staljinova politika prema Jugoslaviji odlikovala grubošću u ocenama i netrpeljivošću prema tuđim mišljenjima. Takva interpretacija sovjetsko-jugoslovenskog konflikta ignoriše istinske i dubinske uzroke, a pre svega kontekst čitavog hladnog rata, kada je svaka neobazrivost SSSR-a ili bilo kog njegovog saveznika, moglo da isprovocira nuklearni rat. Iako je istoričar J. Girenko oštro kritikovao Staljinovu politiku u odnosu na Jugoslaviju u svojoj knjizi Staljin-Tito, u njoj ima i objektivnih činjenica koje svedoče o tome da tvrdnje Hruščova, Đilasa i samog Tita o uzrocima sovjetsko-jugoslovenskog sukoba, ne odgovaraju stvarnosti.

Iz sadržaja te knjige, između ostalog, ispada da je Staljin u početku ispoljavao najsrdačniji odnos prema Titu i drugim jugoslovenskim liderima, o čemu su svedočili svi susreti s njima sve do početka 1948 godine. Tito i njegovo okruženje su se dopadali Staljinu svojim nezavisnim karakterom, i on ih je ljubazno primao kako u Kremlju, tako i u neformalnim susretima na dači. Slagao se se sa idejom da Beograd bude mesto gde će biti sedište Informbiroa komunističkih partija, i samim tim podvlačio svoje poverenje ka rukovodiocima Jugoslavije i svoj dobronameran odnos prema njihovoj velikoj ulozi u komunističkom pokretu.

Međutim, niz postupaka Jugoslavije, koja nije uvažavala realnost hladnog rata izazvanog Čerčilom, probudio je brigu kod Staljina. Iako je Staljin odobrio predlog o zaključenju dogovora među Bugarske i Jugoslavije, sovjetska Vlada je zvanično zamolila obe strane

da odlože njegovo potpisivanje, dok mirovni sporazum ne bude ratifikovan, odnosno do marta 1947 godine, jer bi prevremeno potpisivanje takvog sporazuma protivrećilo međunarodnim zahtevima Bugarske kao države, ratujući na strani Nemačke. I pored svega toga, Tito i Dimitrov su potpisali sporazum o prijateljstvu, saradnji i uzajamnoj pomoći pre tog datuma, i zvanično to i saopštili. Osim toga, potpisani sporazum bio je objavljen "večnim", pa se moglo tumačiti kao prvi korak u ujedinjenju dve države, iako je još 1945 bilo jasno kako se Zapad odnosi prema planovima pravljenja bugarsko-jugoslovenskog saveza.

12. avgusta 1947 Staljin je uputio Titu pismo, u kojem je pisao: " Sovjetska Vlada smatra da su obe Vlade svojom žurbom olakšali rad reakcionarnih anglo-američkih elemenata, dajući im povod da pojačaju vojnu intervenciju u Grčkoj i na akcije Turske protiv Jugoslavije i Bugarske. " Pokazalo se da je Staljin bio u pravu. Bugarsko-jugoslovenski ugovor je na Zapadu proglašen agresivnim balkansko-slovenskim blokom. Tito i Dimitrov su priznali grešku. Dva meseca nakon ratifikacije mirovnog ugovora s Bugarskom bilo dogovoreno novo potpisivanje bugarsko-jugoslovenskog ugovora koji je od večnog, postao ugovor na 20 godina. Međutim, i taj dogovor, kako je primetio J. Girenko, u zapadnim zemljama je bio shvaćen kao ozbiljna opasnost Grčkoj. Iz tog ugla se posmatrala i intezivna saradnja Jugoslavije i Albanije.

Za to vreme, rukovodstvo Jugoslavije je počelo da razmatra planove pripojenja Albanije, motivišući to željom izgradnje jedinstvene države za albance, kako u Albaniji, tako i na Kosovu i Metohiji, ali i drugim delovima Jugoslavije. Oštar stav prema tim planovima iskazivao je predsednik planske komisije Albanije Nako Spiru, kome je protivrećio član politbiora Partije rada Albanije Koči Dzodze, odlučni prisatalica uključenja Albanije u sastav Jugoslavije. Kako je u svojim memoarima pisao Enver Hodža, predstavnik CK KPJ pri Albanskoj KP Savo Zlatić je poručivao, po Titovom nalogu, da je „po mišljenju jugoslovenskog rukovodstva treba ići korak po korak ka ekonomskom savezu naših država, uključujući i Bugarsku, i da treba po svojoj suštini da predstavlja osnovu buduću balkansku federaciju, čiju srž će činiti Jugoslavija. Rukovodstvo naše partije je zaključilo da je u celoj toj situaciji potpuno destruktivnu ulogu igra vaš drug Nako Spiru, i još neki njegovi saradnici." Zlatić je nazvao Spirua agentom imperijalizma. Te optužbe je podržao Koči Dzodze. Spiru je bio pozvan na sednicu politbiora albanske kompartije, ali se on ubio. Pred samoubistvom, Spiru je uputio pismo sovjetskoj ambasadi, u kom je pisalo: " Nakon teških optužbi jugoslovenskog rukovodstva na moju adresu, bio sam prinuđen da izvršim samoubistvo."

Staljin je zahtevao objašnjenje povodom toga, ali pošto to nije saznao iz rezultata razgovora Ždanova i ambasadora Jugoslavije u SSSR Vladimira Popovića po tom pitanju, uputio je 23. decembra 1947 pismo Titu, u kom ga moli da u Moskvu pošalje odgovornog druga, može biti Đilasa ili drugog koji je upoznat o stanju u Albaniji. Đilas je došao u Moskvu 9. januara 1948. i tri sata nakon smeštaja u hotelu "Moskva", bio pozvan kod Staljina u Kremlj. Staljin ga je sreo rećima – "znači, članovi politbiora CK Albanije se

ubijaju zbog vas! To je vrlo loše, vrlo..“ Ako bi se moglo verovati Đilasovim zapisima, Staljin je, saslušavši Đilasa objašnjenja, rekao: “Mi nemamo naročitih interesa u Albaniji. Saglasni smo da se Jugoslavija ujedini sa Albanijom, što brže, to bolje... Među nama nema nesuglasica. Vi lično napišite Titu telegram o tome u ime Sovjetske Vlade, i predajte mi ga sutra. “ Iako su posle tog susreta svi bili pozvani na zakusku u Staljinovu daču, kod Đilasa je stečen utisak da je Staljin nepoverljiv prema Titu.

U to vreme, desio se još jedan događaj koji je izazvao bespokoјstvo u Moskvi. 17. januara 1948. Dimitrov je izrazio želju o stvaranju federacije ili konfederacije balkanskih ili podunavskih zemalja, s tim da tu budu uključeni Poljska, Čehoslovačka i Grčka. Pošto je u to vreme bio građanski rat između monarhista i komunista, bilo je očigledno da je Dimitrov bio ubeđen u skorbu pobeđu svojih grčkih istomišljenika. Zapad je nastavio da optužuje SSSR i njegove saveznike za podršku grčkim partizanima, i ne čudi da je krenula i kampanja protiv “štetnog sovjetskog izuma“. 24. januara 1948. Staljin je uputio Dimitrovu pismo, u kom je pisao: „ Teško je shvatiti šta vas je pobudilo da na toj preskonferenciji dajete takve neozbiljne i nepromišljene izjave“. Nakon četiri dana, 28. januara, “Pravda“ je osudila ideju o organizaciji federacije ili konfederacije balkanskih i podunavskih zemalja, uključujući Poljsku, Čehoslovačku i Grčku, kao i o stvaranju carinske unije među njima, kao problematičnu i neprirodnu.

4. februara 1948. Molotov je poslao telegram iz Sofije u Beograd u kom je direktno optužio Dimitrova o podrivanju rada SSSR u pripremi niza ugovora o međusobnoj pomoći. “Nesrećna izjava druga Dimitrova u Sofiji“, stajalo je u telegramu “dalo je povod svakakvim razgovorima istočnoevropskog bloka sa učešćem SSSR... U sadašnjij situaciji zaključenje sa Sovjetskim Savezom pakta o međusobnoj pomoći uperenog protiv bilo kog agresora, bilo bi iskorišćeno u zapadnoj štampi kao antiamerički ili antiengleski korak sa strane SSSR, što bi moglo da olakša borbu agresivnih angloameričkih elemenata protiv demokratskih snaga SAD, i Engleske. “

Tih dana, 21. januara 1948. sovjetski ambasador u Jugoslaviji A. Lavrentijev je informisao Moskvu o tome da je sa jugoslovenima rešeno pitanje o dislokaciji Druge proleterske streljačke divizije u Albaniju, u rejon Korča, od jugoslovensko-grčko-albanske granice na jug, po albansko-grčkoj granici. Sva pitanja su se rešila i rešavaju se bez učešća sovjetskih vojnih savetnika pri jugoslovenskoj armiji. U to vreme je u Tiranu stigao jugoslovenski general Kuprešanin, koji je uručio Enveru Hodži depešu, u kojoj je pisalo: “ Mi raspoložemo informacijma o tome da se u Grčkoj završavaju pripreme za napad, čiji su cilj vaše jugoistočne granice... Povodom tako teške situacije, molim Vas da nam ustupite bazu u Korči za razmeštanje jedne divizije i pomoćnih tehničkih službi. Samim tim će biti stvoreni uslovi za organizaciju dobre odbrane dela granice sa strane mora, i u slučaju provokacija naše jedinice bi mogle brže da se umešaju.“

Enver Hodža je tada informisao Staljina o tom Titovom obraćanju. Po rečima Hodže, odgovor Staljina nije trebalo dugo čekati. “ Staljin nam je saopštio da ne vidi bilo kakvu

opasnost mogućeg napada grčke armije na nas, i saglasio se sa stavom da otpremanje jugoslovenske divizije nije neophodno. “

Savršeno je jasno da saopštenja Lavrentijeva i Hodže nisu mogla a da ne izazovu razdraženost u Moskvi. Iako SSSR nije izrazio protivljenje uključenju Albanije u sastav Jugoslavije, bilo je jasno da je u ovom slučaju reč bila o nečem drugom. Izlazak jugoslovenske divizije na albansku granicu sa Grčkom, nije mogao da ne izazove dramatično pogoršanje međunarodne situacije, sa nepredvidivim posledicama za SSSR. Bez obzira na jasno izraženu želju Staljina da se jugoslovenski rukovodioci konsultuju sa Moskvom u svojim spoljnopolitičkim akcijama, Tito je sve radio iza leđa SSSR, stavljajući Staljina pred svršen čin.

24. januara 1948. Staljin je preko Molotova poručio ambasadoru Lavrentjevu “ U Moskvu je stiglo saopštenje da je Jugoslavija namerena da u najskorije vreme pošalje jednu svoju diviziju u Albaniju ka njenim južnim granicama. “ Iako Moskva nije dobila saopštenje u tom smislu od Jugoslavije, Molotov je pitao da li odgovara istini ta informacija. Moskva se boji da u slučaju jugoslovenske vojske u Albaniju anglosaksonci ne procene taj akt kao okupaciju Albanije od strane jugoslovenske vojske, narušavanje njenog suvereniteta, a pri tom je moguće da anglosaksonci iskoriste taj akt u smislu vojnog mešanja u to pod izgovorom zaštite nezavisnosti Albanije.

29. januara 1948. Tito je u razgovoru sa Lavrentijevim potvrdio postojanje takve odluke, objašnjavajući to time da grčki monarhisti navodno planiraju osvojiti južni deo Albanije. Tito je izjavio da ne deli sa Moskvom zabrinutost u smislu mogućih koraka anglosaksonaca. Nije isključeno da će se podići nevelika novinska senzacija, ali da ne treba nasedati na te novinske klevete. Tito se podčinio zahtevima Moskve, ali je dodao, ako bi Grčka osvojila južnu Albaniju, Jugoslavija će zajedno sa Sovjetskim Savezom kusati tu kašu". Time je Tito dao do znanja da ostaje pri istom mišljenju.

1. februara je Molotov, očito nakon dogovora sa Staljinom, poslao Titu nov telegram: " Iz Vašeg razgovora sa drugom Lavrentijevim je očito da Vi smatrate normalnim takvo stanje da Jugoslavija imajući ugovor o međusobnoj pomoći sa SSSR smatra mogućim ne samo da se ne konsultuje sa SSSR o slanju svoje vojske u Albaniju, već da ni ne informiše SSSR o tome pa čak ni naknadno. Za Vašu informaciju, Sovjetska Vlada je sasvim slučajno saznala o odluci jugoslovenske Vlade u smislu slanja vaše vojske u Albaniju iz pojedinačnih razgovora sovjetskih predstavnika sa albanskim službenicima. Ali, ako Vi smatrate takav poredak normalnim, onda sam dužan da izjavim u ime Vlade SSSR, da SSSR ne može da se saglasi sa tim da ga stave pred svršen čin. Naravno jasno je da SSSR kao saveznik Jugoslavije ne može snositi odgovornost za posledice takve vrste delovanja koje čini jugoslovenska Vlada, bez konsultacija, ili čak bez znanja Sovjetske Vlade... Kao što se vidi, među našim Vladama postoje ozbiljne razlike u shvatanju odnosa među našim zemljama, povezanih savezničkim odnosom. Da bi se izbegle nesuglasice, bilo bi potrebno te nesuglasice izgladiti. "

Upoznavši se sa pismom Molotova u prisustvu Lavrentijeva, 1. februara 1948. Tito je priznao da je napravio grešku po pitanju slanja jugoslovenske divizije u Albaniju, ali je negirao da misli da ta pitanja rešava bez konsultacije sa Moskvom, kao i da prizna da postoje nesuglasice sa SSSR. Istovremeno, kako je primetio J. Girenko, Staljin je smatrao da se sa strane jugoslovenskog i bugarskog rukovodstva ne izražava potrebna opreznost i procena međunarodnih odnosa. On je rešio da iskaže svoje nezadovoljstvo takvim neusaglašenim delovanjem na sastanku 10. februara 1948. na sastanku tri strane, sovjetsko-bugarsko-jugoslovenske, u Moskvi. U ime Bugarske u Moskvu su došli Dimitrov, Kolarov, i Kostov. U ime Jugoslavije Kardelj, Đilas, i Bakarić. Tito nije otišao na taj sastanak. pozivajući se na loše zdravstveno stanje.

Susret je započeo uveče 10. februara, u kremaljskom kabinetu Staljina. Na početku je Molotov saopštio sve aktivnosti Bugarske i Jugoslavije ne usaglašene sa SSSR. Nakon što je Molotov pročitao detalj bugarsko-jugoslovenskog ugovora o spremnosti strana da istupe protiv bilo koje agresije sa bilo koje strane, Staljin je primetio: " To je zapravo preventivni rat, i običan komsomolski ispad. To je obična jaka fraza, koja hrani neprijatelja ". Staljin se obrušio i na Dimitrova: " Vi ste se zaneli kao komsomolac, hteli ste da zadivite svet kako ste, eto, vi još uvek sekretar Kominterne. Vi i jugosloveni ne saopštavate o svojim delima, pa mi sve saznamo na ulici. Vi nas stavljate pred svršen čin. " Molotov je sumirao: " A sve što govori Dimitrov, što govori Tito, u inostranstvu se prima da je rečeno sa našim odobrenjem ". Još jednom osudivši plan uvođenja u Albaniju jugoslovenske divizije, Staljin je rekao: " Ako Albanija bude podvrgnuta napadu, neka se onda obrate nama za pomoć ". Staljin tada ne samo da nije osudio planove stvaranja bugarsko-jugoslovenske federacije, već je još jednom podvrgao kritici neusaglašenost izjava o takoj federaciji sa Vladom SSSR, ali i odgovorio je Dimitrovu na njegovo pitanje o daljem razvitku ekonomskih odnosa: " O tome ćemo govoriti sa jedinstvenim bugarsko-jugoslovenskom Vladom ".

11. februara su bili potpisani sporazumi SSSR sa Bugarskom, kao i SSSR sa Jugoslavijom, o konsulatacijama po spoljnopolitičkim pitanjima. Činilo se da su sva pitanja bila rešena. Međutim, članovi jugoslovenske delegacije, odlazeći iz Moskve bili su pod utiskom od reči upućenih na njihovu adresu, samim tim, kod njih se rodila sumnja u pogledu daljih koraka SSSR-a. Staljinova podrška ideje federacije Bugarske i Jugoslavije interpretirala se od strane Kardelja kao pokušaj da se Jugoslaviji ubaci trojanski konj, posle čega bi bio odstranjen Tito, a zatim i CK. Bilo je očito, da su jugoslovenski lideri istupali za balkansku federaciju, samo pod uslovom ako bi oni bili na čelu, i ako bi dobili kontrolu nad jugoistočnom i centralnom Evropom.

Prvog marta 1948. u Beogradu je bila sazvana sednica politbiroa na kom je Kardelj uzbuđeno pričao o tome da je Staljin govorio grubo kao sa komskomolcima, da je preko bugara, u suštini, kritikovao njih. Kardelj je osudio pokušaj da se SSSR meša u odnose Jugoslavije i Albanije, govoreći da "Albaniju treba čvrsto držati, da je Jugoslavija u nju

mного uložila, i da je ona vrlo važna. Mi imamo pravo da kontrolišemo sve što rade albanci, kakve sporazume zaključuju.. Ako Albanija hoće da zaključuje bilo kakve dogovore, obavezna je da se saglasi sa nama..”

Ta izjava je bila podržana i od strane ostalih članova politbiroa. Na sednici je Tito istupio protiv potpisanih sporazuma o stvaranju sovjetsko-jugoslovenskih akcionarskih društava, nazivajući ih sramotnim i neravnopravnim. Podvukao je da Rusi istupaju za brzo stvaranje federacije Bugarske i Jugoslavije, ali je i rekao je da je on sada protiv toga. Izjavio je i da je Jugoslavija potvrdila svoj put ka socijalizmu. ”Rusi po starom gledaju na svoju ulogu. Na to pitanje treba gledati sa ideološke tačke gledišta. Mi ili oni? Mi smo u pravu... Mi nismo figure na šahovskoj tabli.. Mi smo dužni da se orijentišemo na sopstvene snage... ”

Sa mišljenjem politbiroa nije se slagao Sreten Žujović, koji je podrobno informisao ambasadora Lavrentijeva o tom zasedanju. Saopštio je da su u replikama i odvojenim diskusijama članovi politbiroa oštro podvrgnuli kritici unutrašnju politiku Sovjetske Vlade. Govornici su pričali da je ”obnova ruskih tradicija – zapravo pojava velikodržavnog šovinizma. Praznovanje 800 godina Moskve izražava tu liniju. Pominju se samo Rusi u svim oblastima života... Nedavna odluka CK SKP(b) o muzici je povratak ka ruskom klasicizmu, to je negacija drugih naroda.”

Ivan Gošnjak, član politbiroa, izjavio je da je politika SSSR brana razvitku međunarodne revolucije. Tito je na to odgovorio replikom "Tačno ". Član politbiroa Boris Kidrič je ustvrdio da se ”Rusi protive izgradnji socijalizma, jer je kod njih u toku preporod”. 7. marta, Molotov je zamolio Lavrentijeva da zahvali Žujoviću, i rekao mu da on radi pravilne stvari kako za SSSR, tako i za narode Jugoslavije, razotkrivajući lažne prijatelje Sovjetskog Saveza u jugoslovenskom CK.

Poverenje u istinitost informacija od strane Žujovića je jačala zato jer je u to vreme ambasada SSSR više puta informisala Moskvu o tome da jugoslovensko rukovodstvo stremi da istakne svoju osobenu poziciju po mnogim idejno-političkim pitanjima. U saopštenjima ambasade se isticalo da jugoslovenski lideri umanjuju ulogu Crvene armije u pobedi nad Nemačkom na račun preuveličavanja uloge jugoslovenskih partizana, javno iskazujući hegemonistički stav na Balkanu. Lavrentijev je optuživao rukovodioce Jugoslavije za nacionalnu ograničenost, i ukazivao na neumereno hvaljenje Tita.

Tokom novog susreta Lavrentijeva sa Žujovićem, poslednji je predložio poziv jugoslovenskog rukovodstva u Moskvu, gde je Žujović bio spreman da javno istupi i raskrinka njihovu istinsku poziciju, koja se ispoljila na zasedanju politbiroa prvog marta. U tom razgovoru bio je prisutan i predsednik Vlade BiH Rodoljub Čolaković. Tražeći uzrok odvajanja Tita i njegovih saradnika od SSSR, Žujović je izneo pretpostavku da su se Tito i angloamerikanci već dogovorili, a da je tu posredovao Vladimir Velebit, koji je bio šef vojne misije Jugoslavije u Londonu za vreme rata, a potom i ambasador

Jugoslavije u Italiji i Velikoj Britaniji. Žujović je smatrao da je Velebit agent SAD i Engleske. U daljim saopštenjima Moskvi, Žujović je imenovao Tita, Rankovića, Kardelja, Đilasa i druge "ponovo rođenim". Uveravao je da Tito i njegovo okruženje ne smeju iskazivati svoje antisovjetske stavove pred članovima KPJ, jer znaju da će biti odbačeni.

Za to vreme, Vlada Jugoslavije je naredila da se prekine davanje informacija po ekonomskim pitanjima sovjetskim specijalistima zaposlenim u toj zemlji. Uvidevši u toj odluci iskaz nepoverenja ka SSSR, sovjetska Vlada je naredila opoziv svih sovjetskih savetnika i stručnjaka iz Jugoslavije.

Gotovo istovremeno, 20. marta 1948. SAD, Velika Britanija i Francuska su istupili za reviziju mirovnog ugovora sa Italijom po pitanju predaje toj zemlji Slobodne teritorije Trst. Jugoslovensko ministarstvo inostranih poslova je 21. marta upoznao SSSR o tome da planira uputiti protestnu notu protiv tog predloga. Zapravo, jugoslovenska nota bila poslata 22. marta, ne čekajući saglasnost Moskve. Na taj način je ponovo, uprkos potpisanom ugovoru o konsultacijama, Jugoslavija istupila sa spoljnopolitičkom inicijativom u odnosima sa Zapadom, ne slušajući mišljenje Moskve. Kao i u prethodnim slučajevima, nakon nekog vremena je Jugoslavija priznala pogrešnim svoju odluku da uputi notu zemljama Zapada bez saglasnosti Moskve.

Bilo je savršeno jasno da od kraja 1947. i početka 1948. jugoslovenski lideri preduzimaju akte bez usaglašavanja sa Moskvom čitav niz koraka na međunarodnoj areni, koji su bili opasni po sudbinu Sveta. Svaki put su jugoslovenski lideri priznavali grešku, da bi potom ponovo postupali u svom interesu bez obzira kako će se to odraziti po pitanju očuvanja mira. U to vreme je bilo očito da ako bi SSSR počeo javno da izjavljuje da podržava Jugoslaviju u izazivanju zapadnog imperijalizma, da Sovjetski Savez podržava to, to bi dovelo do toga da svet bude uveren da SSSR ide u nuklearni konflikt. Takvo stanje bi samo isprovociralo najagresivnije krugove u SAD i drugim zemljama Zapada. Zato su najoštrije optužbe od strane Staljina i Molotova 27. marta upućenih "drugom Titu i ostalim članovima CK KPJ" ticale pitanja ne spoljne, već unutrašnje politike Jugoslavije i idejno-političkim problemima. U to vreme je polemika o tim temama neizbežno vodila ka eskalaciji konflikta. Ne sme se zaboraviti i činjenica da u to vreme SSSR još uvek nije imao atomsku bombu, dok je Zapad već posedovao. Očito da je sovjetskom rukovodstvu bilo dosta postupaka jugoslovenskih rukovodilaca.

U pismu su, saglasno informaciji Žujovića, Staljin i Molotov su opovrgli optužbe članova politbiroa KPJ, iskazane 1. marta protiv SSSR. U istom pismu od 27. marta je podvučeno da su te antisovjetske izjave obično prikrivene levom frazeologijom o tome kako SSSR nije više revolucionaran. Pismo je obraćalo pažnju na to da te izjave nisu davane u otvorenoj polemici, a istovremeno KPJ govori o solidarnosti sa SKP(b). "Upravo zato", govori se u pismu, "takva kritika se pretvara u klevetu, sa ciljem diskreditacije SKP(b), sa

ciljem srušiti sovjetski sistem". Autori pisma su našli sličnost sa metodama borbe protiv SKP(b) u Titu i Trockom.

Pismo je optuživalo rukovodstvo KPJ za narušavanje normi partijske demokratije, u idejno-političkom oportunističkom, preuzimanju ideja Bernštajna, Folmara, Buharina. Titova izjava o tome da u partiji ne može biti drugog programa koji bi se razlikovao od programa Narodnog Fronta Jugoslavije, tumačeno je kao stremljenje rastvoriti partiju u Narodnom frontu, i povlačila se paralela sa sličnošću te pozicije predlozima menjševika u vreme pre revolucije.

Na kraju pisma je rečeno: "Nije nam jasno, zašto je engleski špijun Velebit i dalje u sistemu MIP Jugoslavije, na dužnosti prvog zamenika ministra. Jugoslovenski drugovi znaju da je Velebit engleski špijun... Kao što je poznato, buržoaske Vlade smatraju potpuno legitimnim da imaju u svom sastavu špijune velikih imperijalističkih država, čiju milost oni hoće da dobiju, i saglasni su da se tako stave pod kontrolu tih država. Mi smatramo takvu taktiku apsolutno nedopustivom za marksiste. S tim u vezi, Sovjetska Vlada ne može staviti svoju prepisku sa jugoslovenskom Vladom pod kontrolu engleskog špijuna."

U Zagrebu je 12-13 aprila 1948. bio plenum CK KPJ, na kom su Tito i drugi odbili optužbe Staljina i Molotova, a kao posledicu dezinformacije i pogrešne interpretacije. Protiv Tita i njegove većine istupio je jedino Sreten Žujović Crni, a nedavno isključeni član politbiroa Andrija Hebrang je poslao pismo CK, podržavajući Staljina. Tito je optužio Hebranga i Žujovića da su oklevetali KPJ u očima Staljina. Bila je oformljena specijalna komisija radi ispitivanja antipartijske, antidržavne delatnosti Sretena Žujovića i Andrije Hebranga. Pismo koje je poslato u Moskvu 13. aprila je izražavalo poziciju većine u CK KPJ.

Polemika između Staljina i Molotova sa jedne, i Tita i Kardelja sa druge strane nastavila se i tokom maja. U toku prepiske Staljin i Molotov su predložili razmatranje spornih tema na zasedanju Informbiroa. 19. maja 1948. je u Beograd poslato pismo CK SKP(b) potpisano sekretarom CK SKP(b) Suslovim. U njemu se insistiralo na dolasku delegacije KPJ na čelu sa Titom na zasedanje Informbiroa, koje bi se održalo u Ukrajini, u prisustvu Staljina. Međutim, CK KPJ je otkazao učešće. U to vreme, rukovodilac poljskih komunista Gomulka je pokušavao da posreduje u postizanju kompromisa, pozivajući CK SKP(b) da ne dovodi ceo slučaj do raskola, a CK KPJ da pošalje delegaciju na sednicu Informbiroa.

Za to vreme su Žujović i Hebrang bili smenjeni za položaja, a zatim i uhapšeni. Tom prilikom je Žujoviću inkriminisan pokušaj puča u CK KPJ, dok je Hebrang bio označen kao "ustaško-gestapovski špijun". Saznavši o hapšenju Žujovića i Hebranga, Staljin je zadužio Molotova da 9. juna 1948. da saopšti "CK SKP(b)-u je poznato da je jugoslovenska Vlada optužila Hebranga i Žujovića da su izdajnici domovine. Mi to

razuemo da Politbiro CK KPJ namerava da ih fizički likvidira. CK SKP(b) izjavljuje, da ako bi Politbiro CK KPJ ostvario tu svoju zamisao, u tom slučaju bi CK SKP(b) smatrao članove CK KPJ ubicama. CK SKP(b) zahteva da istraga slučaja Hebranga i Žujovića povodom takozvanog nepravilnog informisanja CK SKP(b), bude u prisutnosti predstavnika CK SKP(b). Čekamo brzi odgovor ". U svom odgovoru CK KPJ je odbio optužbe i odricao nameru da se unište Žujović i Hebrang, ali i odbio zahtev CK SKP(b) da učestvuje u istrazi slučaja dva bivša rukovodioca Jugoslavije. Zatim je sledila razmena više pisama po tom pitanju.

19. juna 1948. Informbiro je ponovo pozvao CK KPJ da učestvuje u raspravi jugoslovenskog pitanja u Bukureštu, ali 20. juna rukovodstvo KPJ je otkazalo učešće na zasedanju. Krajem juna je održan sastanak IB, na kom je na osnovu referata Ždanova, doneta rezolucija "O stanju u KPJ". U njoj su se pozivale zdrave snage u KPJ verne marksizmu-lenjinizmu, da smene sadašnje rukovodstvo KPJ i izaberu novo, internacionalističko. Ta izjava je bila publikovana u "Pravdi" 29. juna 1948. a već iste večeri sve radio stanice u Beogradu su prenosile izjavu KPJ, koja osuđuje rezoluciju Informbiroa.

Propaganda podrške Titu se ispoljavala represijama protiv onih koji su podržali odluke Informbiroa. Takvih se u partiji našlo više od 55 hiljada. Svi oni, oko 12 procenata svih komunista, bili su isključeni iz partije, 16 312 njih su bili uhapšeni i zatvoreni u specijalne logore.

Iako je Žujovcu pošteđen život, on se dugo nalazio u zatvoru. Već 1948. je saopšteno da se Hebrang obesio u zatvoru. Avgusta iste godine je ubijen, navodno pri pokušaju bekstva preko jugoslovensko-rumunske granice još jedan Titov protivnik, načelnik generalštaba Jugoslovenske armije general Arso Jovanović. Titova je, očito, imao opoziciju, je pokazivala da ne postoji jednodušna podrška antistaljinском kursu KPJ, kako su to predstavljali Tito a kasnije i Hruščov. U to vreme su represije pomogle Titu da ojača jedinstvo unutar KPJ.

Konflikt koji je dugo tinjao, pretvorio se u vatru, i postepeno doveo do prekida svih savezničkih odnosa SSSR i drugih savezničkih zemalja sa Jugoslavijom. Uskoro će sukob postati uzrok pograničnih incidenata na jugoslovenskoj granici, kao jedan od izvora međunarodne napetosti. Logika borbe među SSSR i Jugoslavije je dovela do toga da je bila urušena stabilnost u tom delu Evrope, koja je ustanovljena 1945. Moskva se bojala da Titov primer ne postane zarazan. Mogućnosti iskorišćavanja Jugoslavije i njenog primera za podrivanje pojasa bezbednosti SSSR bio je aktivno razmatran na Zapadu. Ta mišljenja su bila sumirana u direktivi Saveta nacionalne bezbednosti, potvrđenoj od strane Trumana, septembra 1949: "Zadatak se sastoji u tome da se olakša rast jeretičkog komunizma, ne nanoseći istovremeno ozbiljnu štetu našim šansama u smislu zamene tih prozirnih totalitarizama podnošljivim režimima... " *Autori te direktive su polazili od toga da će te tendencije ozbiljno narušiti sovjetski blok.* " Takvu slabost su Sjedinjene Države u

obavezi da iskoriste.. da bi se zabio oštar klin i podriivanje autoriteta SSSR i stvaranja grupe antimoskovskih komunističkih država. "

Znajući za te planove, sovjetsko rukovodstvo je sve jače napadalo Tita, označivši njega i druge rukovodioce Jugoslavije agentima stranih službi. Istovremeno, rukovodioci komunističkih partija zemalja centralne i jugoistočne Evrope su pojačali aktivnosti sa ciljem raskrinkavanja javnih i tajnih istomišljenika Tita u tim zemljama.

Eskalacija konflikta sa Jugoslavijom bila je praćena hapšenjem Koči Džodžea i njegovih istomišljenika u Albaniji. Takođe, u Mađarskoj su bili optuženi rukovodioci, na čelu sa ministrom inostranih poslova Laslom Rajkom, u Bugarskoj je bio lišen slobode Trajčo Kostov, u Čehoslovačkoj je to bio slučaj sa generalnim sekretarom partije Rudolfom Slanskim. U Poljskoj je za nacionalističku devijaciju bio osuđen i zatvoren Vladislav Gomulka.

Svoj tržišni socijalizam Tito je bazirao na decentralizaciji ekonomije, što je prouzrokovalo ne samo krajnju neravnomernost i nestabilnost socijalno-ekonomskog razvitka jugoslovenskih republika, već i rast nacionalizama. Kao rezultat toga, desio se raspad SFRJ posle Tita.

Do Titove smrti 1980. godine, ideologija i praksa "samoupravnog tržišnog socijalizma" je bila podržana od strane velikog dela sovjetske inteligencije, kao i birokrata iz samog KPSS. Još od hruščovljevih vremena, sovjetska partokratija, novinari, doktori ekonomije, učeći marksističku filozofiju, prolazili su kroz Titovu školu.

Ali, šta je zapravo stajalo iza privlačne fasade Titovog modela?

Većina od milion i po jugoslovena-gastarbajtera je obavljala najteže poslove u fabrikama i zavodima tzv. razvijenog Zapada, bili čistači ulica.. Deo njih nije izdržao zapadni način života, pa popunjavao redove mafijaša i gangsterskih grupa.

Sovjetski Savez je postojao nakon Staljina još 40 godina, bez obzira na to što su se u vreme Hruščova temelji te države tresli. Titovi pokušaji da balansira između dva bloka, izvlačeći iz toga korist, završili su se krahom. Odmah nakon njegove smrti, počela je nunutrašnja kriza i probuđen nacionalizam. Najveći deo Jugoslavije -Srbija bila je bombardovana od predstavnika zapadnih demokratija, kojima je gravitirao Josip Broz Tito. Tom prilikom se nisu libili da pokažu svoje grabežljivo cerekanje.

Staljin je, pokazalo se , bio u pravu.